

„РЕСАВСКИ ПОШТОНОША“ (1871—1872)

У историји српске штампе „Ресавски поштоноша“ је познат као први провинцијски лист у Србији. Излазио је у Свилајнцу 1871. и 1872. године, два пута месечно, под уредништвом свештеника Јована Шарића, а штампан је у Панчеву и Београду.¹ То је готово све што се зна о овом листу. Овде ћемо изнети неколико мање познатих података о Јовану Шарићу и „Ресавском поштоноши“, до којих смо дошли прегледајући архивску грађу и стару штампу.

Јован Шарић је православни свештеник родом из Далмације. У Србију је дошао 1863. године и запослио се као учитељ у Рипњу. Године 1866. дао је оставку на учитељско звање и прешао у свештенике. Као свештеник служио је најпре у неготинској епархији, у месту Брестовац, а затим у Поповићу код Београда. У то време слао је повремено дописе београдским листовима „Световиду“ (из Неготина) и „Јединству“ (из Поповића).²

Сачувано је неколико Шарићевих писама у којима се он жали на своје тешко материјално стање. Када је одлазио из Рипња, тражио је од митрополита помоћ за пут до Неготина. У молби је навео да му „критично и несрећно стање учитељско“ није дало да заштеди ни једну пару.³ У априлу 1868. писао је из Неготина да се чак покајао што је напустио учитељско место у Рипњу.⁴ Из Поповића је тражио да му се прошири парохија за једно село, иначе ће га оскудица натерати да се поново врати у Далмацију. „Све сам начине покушавао“, жадао се Шарић, „да се на што спомогнем, па зато се молих и код министра, начелника, капетана, општине и кметова, да ми се даде мало плода и земљице, али све бабадава говорећи: ако ти је попе земља потребна, ти је купи“.⁵

Шарић је прешао у Свилајнац, по својој жељи, августа 1870. године.⁶ Из једног дописа, објављеног у „Јединству“, сазнајемо да је он тамо био врло активан: оживео је рад локалног омладинског друштва, и био му председник, организовао позоришне представе, радио на ширењу књиге. Заслугом Шарића свилајначко читалиште добило је бесплатне просторије од општине.⁷ Наставио је да сарађује и у штампи. У другој половини 1870. и почетком 1871. објавио је у „Јединству“ неколико написа о проблемима свештенства. Шарића је интересовала и политика. Тако је у „Јединству“ од 10. октобра 1870. штампао чланак

¹ Ј. Скерлић, *Историјски преглед српске штампе*, Београд, 1911, стр. 62; *Југословенска штампа*. Реферати и библиографија, Београд, 1911, стр. 23.

² Световид, 1867, бр. 61; Јединство, 1870, бр. 167 и 176; Архив Србије, Митрополија београдска (у даљем тексту: АС, МБ), 1867, бр. 918.

³ АС, МБ, 1866, 847.

⁴ АС, МБ, 1868, 515.

⁵ АС, МБ, 1870, 980.

⁶ АС, МБ, дел. прот. 1870, 1172.

⁷ Јединство, 1870, бр. 222.

Треба ли нам Босна и Херцеговина. Он је свакако имао много више материјала за писање него што је могао да објави у београдским листовима. То га је, вероватно, и навело да покрене „Ресавског поштоношу“. А можда је и очекивао да ће издавањем сопственог листа побољшати своје материјално стање.

У Архиву Србије пронашли смо два броја „Ресавског поштоноше“ (бр. 5 и 6 од 15. и 30. новембра 1871), из којих се може видети како је лист изгледао и о чему је писао.⁸ „Ресавски поштоноша“ излазио је на свега две стране средњег формата (41×25 cm). Доносио је чланке, дописе, вести и друге прилоге. Главна му је рубрика „Наше домаће ствари“, у којој је објављивао дописе из Србије и других наших крајева. Имао је и подлистак са прилозима из књижевности и науке, а доносио је занимљиве и поучне прилоге. Најзанимљивија је рубрика „Разговор Туге и Вуге“, коју је писао сам уредник. Ту се, у виду дијалога, расправља о разним стварима из политичког, друштвеног и културног живота. По свом садржају „Ресавски поштоноша“ представља неку врсту сталешко-политичког гласила. Писао је највише о проблемима свештеника и учитеља, којима је првенствено био и намењен.

Крајем 1871. године Шарић је молио министра унутрашњих дела Радивоја Милојковића да му одобри штампање „Ресавског поштоноше“ у Београду. У својој молби, уз коју је приложио и два броја листа, штампана у Панчеву, у Штампарији Јовановића и Павловића, навео је да жели да промени штампарију, како би избегао непотребно задржавање листа на београдском ђумруку. Пошто од министра није добио одговор, а наредни број већ је био спреман за штампу, поново је брзојавом затражио одобрење. Одговорено му је, такође брзојавом, да дозволу за издавање листова даје месна полицијска власт, „а не министар“.⁹ Највероватније да је Шарић после тога писао нову молбу Управи вароши Београда, која му је издала тражено одобрење, под условом да за лист одговара лице које станује у Београду. Године 1872. одговорни уредник „Ресавског поштоноше“ (вероватно само формални) био је Петар Б. Јоакимовић, а Јован Шарић се потписао само као власник и издавач листа.¹⁰

Нисмо пронашли податке из којих би се видело када је, и због чега, лист престао да излази. Претпостављамо да се „Ресавски поштоноша“, као и многи други листови у Србији, угасио због малог броја претплатника. Само приходима од претплатника није се тада могао издржавати политички лист у Београду, а камоли у малом Свилајнцу. Пошто није успео да добије помоћ са стране, Шарић је најпре обуставио даље издавање листа, а убрзо затим напустио је Свилајнац и Србију (1873).

⁸ Колико нам је познато, то су и једина два сачувана примерка овог листа.

⁹ АС, МУД—П, 1871, IV, 106.

¹⁰ Ст. Новаковић, *Библиографија српске и хрватске књижевности*, Гласник Српског ученог друштва, 1874, књ. XL, стр. 301.

„РЕСАВСКИЙ ПОЧТАЛЬОН“ (РЕСАВСКИ ПОШТОНОША),
1871—1872.

В заметке приводится несколько новых данных о „Ресавском почтальоне“, первой провинциальной газете в Сербии, а также и об ее редакторе Йоване Шариче. „Ресавский почтальон“ был политической газетой, предназначавшейся главным образом для священников и учителей. Газета издавалась в г. Свилайнац, а печаталась в г. Панчево (1871) и в г. Белграде (1872). Йован Шарич был православным священником, уроженцем Далмации. В Сербии жил с 1863 до 1873 гг. До издания „Ресавского почтальона“ сотрудничал в белградских газетах „Световид“ и „Единство“.

Михаило Бјелица

